

FIODOR
MICHAJLOVIČ
DOSTOJEVSKIJ

Biele noci
a iné poviedky

Biele noci a iné poviedky

Preložila
Nataša Ďurinová

oDEON

Ф. М. Достоевский: Белые ночи, Маленький герой, Елка и свадьба,
Господин Прохарчин, Ползунков,
Слабое сердце

Translation © 2026 by Nataša Ďurinová
Jacket desing © 2026 by Peter Nosál
Slovak edition © 2026 by IKAR, a. s.

ISBN 978-80-575-0916-5

FIODOR
MICHAJLOVIČ
DOSTOJEVSKIJ

Biele noci
a iné poviedky

Biele noci

... Či stvorený bol preto snáď
pri tvojom srdci čo len krátko,
prchavú chvíľu zotrvať?
(I. Turgenev)

Prvá noc

Bola nádherná noc – taká noc, milý čitateľ, býva azda, iba keď je človek mladý. Obloha bola hviezdnatá a taká jasná, že keď na ňu človek pozrel, nevdojak si položil otázku: vari môžu pod takýmto nebom prebývať hnevľiví a náladoví ľudia? Táto otázka, milý čitateľ, patrí tiež k mladosti, veľmi ranej mladosti, a daj Boh, aby ti čo najčastejšie skrsla v duši!

Keď už som spomenul náladových a hnevľivých ľudí, z mravného hľadiska nemôžem obísť ani vlastné správanie počas toho dňa. Od včasného rána ma gniavila zvláštna clivota. Ktovie prečo, ale mal som pocit, že ma, osamelého človeka, všetci opúšťajú a odvracajú sa odo mňa. Prirodzene, každý má právo opýtať sa, kto sú tí všetci? V Petrohrade žijem už osem rokov a takmer s nikým som sa nezoznámil. A načo? Aj tak celý Petrohrad dokonale poznám, no možno práve preto sa mi videlo, keď sa celé mesto dvihlo a pobralo sa na okolité letoviská, že ma všetci opúšťajú. Nechápal som, čo sa so mnou robí, bál som sa zostať doma sám, a tak som sa sužovaný clivotou tri dni túlal po meste. No či som kráčal

po Nevskom bulvári, prechádzal sa po parku alebo po nábřeží, nikde som nestretol nikoho z tých, na ktorých som počas roka zvyčajne natrafil na rovnakom mieste v rovnakom čase. Tí ľudia ma nepoznajú, zato ja poznám ich. Síce iba povrchne, ale ich tváre som si pomerne dobre naštudoval – zakaždým ma poteší, keď sú veselí, a zarmútím sa, keď kráčajú zachmúrení. Už som sa takmer spriatelil s jedným starčekom; každý boží deň ho vídam v tú istú hodinu na nábřeží Fontánky. Ctihodnú tvár má zádumčivú a jednostaj si čosi šomre popod nos, pričom ľavou rukou šermuje a v pravej drží dlhú palicu s pozlátenou rukoväťou. Starec si ma tiež všimol a zdá sa, že mi prejavuje istú náklonnosť. Keby som sa náhodou vo zvyčajný čas pri Fontánke neukázal, som presvedčený, že by ho to zronilo. Stáva sa, najmä keď sme obaja dobre naladení, že sa pri stretnutí jeden druhému už takmer ukloníme. Minule, keď sme sa celé dva dni nevideli a na tretí deň sme sa míňali, už sme takmer nadvihli na pozdrav klobúky, no našťastie sme sa včas spamätali, spustili sme ruky a s porozumením sme prešli popri sebe.

Aj domy pokladám za svojich známych. Keď kráčam ulicou, každý akoby mi chcel zastať cestu, pozrieť na mňa všetkými oknami a privraviať sa mi: „Dobrý deň, zdravíčko vám slúži? Aj ja som, vďaka bohu, zdravý a v máji mi pristanie celé poschodie!“ alebo: „Ako sa máte? Mňa zajtra začnú opravovať!“ A možno: „Len-len že som nezhorel, celý som sa triasol od strachu!“ A podobne. Aj medzi domami mám svojich obľúbencov, blízkych priateľov; jeden sa cez leto chystá k architektovi, chce sa uňho liečiť. Vtedy k nemu budem náročky chodievať každý deň, aby som sa ubezpečil, že ho, bože uchovaj, neobnovia len tak halabala. Nikdy však nezaбудnem na príbeh istého rozkošného bledoružového domu. Bol to chutnučký kamenný domček, zakaždým na mňa prívetivo pozrel a tak hrdo hľadel na svojich neforemných susedov,

až mi plesalo srdce, keď som popri ňom prechádzal. Minulý týždeň, keď som išiel ulicou, na ktorej stojí, a zahľadel sa naň, začul som žalostný krik: „Natierajú ma nažltlo!“ Lotri! Barbari! Nič neušetrili – ani stĺpy, ani rímasy a môj priateľ ožltol ako kanárik. Div som sa nerozliat na kolomaž, keď som to videl, a dosiaľ som nenabral silu, aby som znovu navštívil toho zohaveného úbožiaka, ktorého natreli farbami nebeského cisárstva. Takže, čitateľ, už chápeš, akým spôsobom sa poznám s celým Petrohradom.

Už som spomenul, že ma tri dni sužoval nepokoj, kým som sa dovtíпил, čo je vo veci. Doma som nebol vo svojej koži, no aj na ulici som sa cítil pod psa (toho niet, hentohto niet a kam sa podel tamten?). Dva večery som si lámal hlavu nad tým, čo mi chýba v mojom byte. Prečo neviem doma obseďieť... Nechápavo som skúmal začmudené steny zafarbené nazeleno, strop potiahnutý pavučinami, ktoré Matriona veľmi zdarne pestovala, prezrel som všetok nábytok, každú stoličku, či nenájdem dačo podozrivé (pretože ak v mojom byte nestojí čo len jedna stolička tak ako v predošlý deň, už som celý nesvoj), vyzrel som z okna, no nič som neobjavil... a ani o byťku sa mi neuľavilo. Dokonca mi napadlo zavolať si Matríonu na koberec a otcovsky jej dohovoriť pre tie pavučiny a vôbec, vyhrešiť ju za neporiadnosť; lenže posluhovačka na mňa iba začudovane pozrela, bez slova sa pobrala preč a pavučiny doteraz spokojne visia z povaly. Až dnes zväčša rána mi svietlo, čo je vo veci. Och, veď ľudia predomnou prchajú na letné sídla! Odpustite mi to triviálne slovíčko, ale na vysoký štýl som nemal chuť... Každá noha v Petrohrade sa išla buď vyvetrať, alebo sa na leto premiestnila za mesto a každý muž solídneho zovňajšku sa pri najímaní drožky v mojich očiach okamžite zmenil na ctihodného otca rodiny, ktorý po každodenných pracovných povinnostiach iba naľahko mieri von z mesta do náručia svojej rodiny; každý,

koho som stretával, bol úplne zmenený, svojím výzorom akoby chcel povedať okoloidúcim: 'V meste som, páni, náhodou, iba mimochodom, lebo už o dve hodiny sa vyberiem na letovisko.' A keď na oblôčik koča zaklopkali tenučké prstíky biele ako sneh a vzápätí sa z neho vyklonila hlávka peknej slečny a zavolala na výrastka predávajúceho kvety v črepníkoch, predstavoval som si, že ich nekupuje preto, aby sa z nich a z jari tešila v dusnom mestskom byte, ale že už čoskoro odíde celá rodina z mesta a črepníky odvezú so sebou. Ba čo viac, už som natoľko pokročil vo svojich nových, zvláštnych objavoch, že som neomylné vedel odhadnúť, z ktorých letovísk návštevníci Petrohradu pochádzajú. Obyvatelia Kamenného a Apatiekarského ostrova alebo z rezidencií pri Peterhofskej ceste sa vyznačovali dokonalými galantnými spôsobmi, šviháckym letným oblečením a nádhernými kočmi, na ktorých sa privádzali do mesta. Ľudia z Pargolova a vzdialenejších miest už na prvý pohľad vzbudzovali úctu svojou rozvážnosťou a solídnosťou a tých z Krestovského ostrova bolo poznať podľa dobrej nálady, ktorú si nedali nikým a ničím pokaziť. Zavše som natrafil na dlhý rad povozníkov lenivo kráčajúcich s opratami v rukách popri vozoch naložených horami nábytku, stolmi, stoličkami, tureckými i netureckými pohovkami a iným haraburdím a na ich vrchu často trónila dengľavá kuchárka a ako oko v hlave strážila panský majetok; inokedy som pozoroval člny ťažko naložené riadom a domácimi potrebami, ktoré sa po Neve alebo Fontánke plavili do Čiernej rieky alebo k ostrovom; v mojich očiach sa tie člny a vozy zdesaťnásobili, ba i zostonásobili, vyzeralo to, akoby celé mesto odrazu vstalo a vydalo sa na cestu, všetci sa v početných karavánach presídľovali na letoviská a hrozilo, že Petrohrad sa zmení na púšť. Všetky tie obrazy ma napokon zahanbili, ponížili aj rozcitlivieli: ja jediný som nemal prečo a ani kam odísť. Rád by som sprevádzal hociktorý z tých vozov, pripojil

sa k niektorému zo ctihodných otcov rodiny, ktorí si najímali fiaker, no nikto, naozaj nikto ma nikam nepozýval, akoby na mňa všetci zabudli, akoby som im bol naozaj cudzí.

Dlho som sa túlal mestom, zašiel som ďaleko a nemal som potuchy, kam až som sa zatáral, no napokon som sa ocitol pri mestskej bráne. Hneď som pookrial, obišiel som závoru a kráčať som pomedzi vysiate polia a lúky, únava bola odrazu preč a celou bytosťou som cítil, ako zo mňa opadáva ťažoba. Okoloidúci na mňa prívetivo hľadeli, div že sa mi neuklonili, všetci boli rozradostnení a páni všetci do jedného fajčili cigary. Aj ja som sa tešil ako nikdy predtým, akoby som sa náhle ocitol v Taliansku, tak hlboko na mňa, chorľavého mešťana dusiaceho sa medzi mestskými stenami, zapôsobila príroda.

V našej petrohradskej prírode sa skrýva čosi nevysvetliteľne dojímavé, keď s prichádzajúcou jarou nečakane prejaví svoju moc, ukáže všetku silu, ktorou ju obdarovali nebesia, zazelená sa, vyparadí a ozdobí sa kvetenstvom... Nevdojak mi pripomína neduživú, cintľavú dievčinu, na ktorú pozeráte raz s ľútosťou, inokedy so súcitom, no niekedy si ju ani nevšimnete, a ona sa odrazu premení na nevidanú krásavicu; vtedy si omráčený aj opojený jej pôvabom nevdojak položíte otázku: aká sila spôsobila, že dosiaľ smutné, zádumčivé oči žiaria takým plameňom? Čo vohnalo krv do bledých, prepadaných líc toho dievčaťa, aká vášeň mu zalieva nežnú tvár? Čo jej rozvlnilo hrud' ? Čo tak náhle vzkriesilo v tej úbohej deve energiu, život a krásu, vyvolalo žiarivý úsmev a celú ju skrášlilo iskrivým, zvonivým smiechom? Plný dohadov sa obzeráte a kohosi hľadáte... Lenže tá chvíľa pominie a možno už na druhý deň zachytíte ten istý zádumčivý, roztržitý pohľad, spoznáte predošlú bledú tvár, pokorné a bojazlivé pohyby, ba dokonca pokánie, stopy ubíjajúceho smútku a hnevu pre kratučké vzplanutie...

A príde vám ľúto, že priskoro a nenávratne zvädla tá chvíľková krása, čo sa vám tak klamlivo a márne mihla pred očami, príde vám to ľúto, lebo ste sa do nej ani nestihli zaľúbiť...

A predsa bola moja noc krajšia než pominulý deň! Stalo sa to takto...

Do mesta som sa vrátil neskoro, keď som sa blížil k svojmu domu, už odbíjalo desať. Kráčal som po nábreží vodného kanála, v tom čase tam človek nestretne živú dušu. Pravda, bývam v najodľahlejšej časti mesta. Spieval som si, lebo keď som šťastný, vždy si niečo pohmkávam, ako každý šťastný človek, čo nemá priateľov ani dobrých známych, s ktorými by sa mohol podeliť o radosť. A zrazu ma postretlo čosi naozaj neočakávané.

Obďaleč, pritisnutá k zábradliu, stála žena, lakťami sa opierala o mrežu a veľmi sústredene hľadela do mútnej vody. Oblečená bola do koketnej čiernej peleríny a na hlave mala rozkošný žltý klobúčik. Istotne brunetka a ešte mladučka, pomyslel som si. Zdalo sa, že moje kroky nepočula, lebo sa ani nepohla, keď som so zatajeným dychom a búšiacim srdcom prechádzal popri nej. To je čudné, napadlo mi, zrejme je veľmi zamyslená, ale náhle som zastal ako obarený. Začul som tiché vzlyky. Bolo to tak! Nemýlil som sa: dievčina plakala a vzlyky neutíchali. Stislo mi srdce. Pri ženách bývam nesmelý, no toto bola výnimočná chvíľa...! Vrátil som sa a zamieril som k nej. Nepochybne by som ju bol oslovil milostivá slečna, ale toto oslovenie sa už tisícky ráz použilo v každom ruskom spoločenskom románe. To ma zastavilo. No kým som hľadal vhodné slová, dievčina precitla, obzrela sa, spamätala sa, sklonila hlavu a prekázla popri mne na nábrežie. Hneď som sa pobral za ňou, ale vycítila to, odbočila z nábrežia, prešla krížom cez ulicu a ďalej kráčala po chodníku. Neodvážil som sa prejsť na druhú stranu. Srdce mi trepotalo ako lapenému vtáčaťu. Pomohla mi náhoda.

Na chodníku neďaleko mojej neznámej sa znenazdajky zjavil muž vo fraku, vek mal už solídny, zato jeho chôdza solídnosť neprípomínala. Tackal sa a opatrne sa pridŕžal steny. Dievča kráčalo rýchlym krokom ako ručička na hodinkách, no bojazlivo; takto sa náhli každá mladá žena, keď si neželá, aby sa jej niekto ponúkol, že ju v noci odprevadí domov; tackajúci sa páňko by za ňou nestačil, keby mu môj osud nevnukol myšlienku, aby sa čo najskôr nejako vynašiel. Odrazu vystrelil ako jeleň a utekal za ňou, div si nohy nedolámал. Dievčina sa rozbehla s vetrom opretekы, no nachmelený muž ju napokon dobehol, neznáma vykrikla a ja ďakujem osudu za skvelú hrčovitú palicu, ktorá sa náhle ocitla v mojej pravej ruke. V mihu som prebehol cez cestu, nezvanému gavalierovi hneď svetlo, čo mu hrozí a ako sa asi celá záležitosť skončí, tak sa bez slova stiahol, a až keď sme boli už ďaleko, začal sa nahlas jedovato ohrádzať a hromžiť. No zmysel vyhrážok k nám už nedoletel.

„Podajte mi ruku,“ oslovil som neznámu, „ten chlap si už nedovolí obťažovať nás.“

Bez slova mi ju podala, ešte sa jej chvela od rozrušenia a ľaku. Och, nezvaný pane, ako som ti v tej chvíli blahorečil! Letmo som pozrel na neznámu: bola rozkošná a brunetka – uhádol som; na čiernych mihalniciach sa jej ligotali slzy, ktovie, či z prežitého strachu alebo žiaľu. Na perách jej však už ihral úsmev. Ukradomky na mňa pozrela, zľahka sa zapýrila a sklopila oči.

„Prečo ste ma predtým odohnali?“ opýtal som sa. „Keby som bol s vami, nič by sa nestalo.“

„Veď som vás nepoznala; myslela som, že aj vy..“

„A teraz ma už vari poznáte?“

„Trochu. Napríklad viem, prečo sa vám chveje ruka..“

„Och, na prvý raz ste to uhádli!“ zvolal som uveličene, že dievčina je aj rozumná, múdrosť popri krásе nikdy nie je

na škodu. „Áno, na prvý pohľad ste zistili, s kým máte do činenia. Presne tak, v prítomnosti žien som nesmelý, nezapieram, nie som zmätený o nič menej, ako ste boli pred chvíľou vy, keď vás vyľakal ten pán... No aj ja som teraz akýsi vystrašený. Akoby sa celý tento príbeh odohrával vo sne, no ani vo sne by som neuveril, že sa raz budem zhovárať so ženou.“

„To ako? Naozaj?“

„Áno, ak sa mi chveje ruka, je to iba tým, že som ešte nikdy nedržel takú pôvabnú útlú dlaň. Načisto som si odvykol od ženskej spoločnosti, vlastne som si na ňu nikdy ani nezvykol, žijem sám... Dokonca ani netuším, ako sa so ženami zhovárať. Ani teraz neviem, či som nepovedal niečo hlúpe. Povedzte mi rovno, čo si o tom myslíte, ubezpečujem vás, že nie som urážlivý...“

„Nie, nie, naopak! A keď už chcete, aby som bola úprimná, tak vedzte, že ženám sa taká plachosť páči, a ak chcete vedieť ešte viac, aj mne sa páči a môžete ma odprevadiť až domov, nenamietam.“

„Asi ma tak zmeníte,“ vyriekol som, zadúšajúc sa nadšením, „že zabudnem na bojajlivosť, a vtedy – zbohom moje dobré maniere!“

„Dobré maniere? Aké maniere a načo by to bolo dobré? Tak toto už nie je pekné.“

„Prepáčte, pošmykol sa mi jazyk; ale sama uznajte, ako možno v takejto chvíli po niečom nezatúžiť...“

„Napríklad zapáčiť sa?“

„No áno, prosím vás, buďte preboha zhovievavá. Sama posúďte, kto som! Mám už dvadsaťšesť rokov a ešte som sa nikdy s nijakým dievčaťom nestretával. Odkiaľ som sa mal naučiť rozprávať pekne, pohotovo a k veci? Aj pre vás bude predsa lepšie, keď budem otvorený a priamočiary... Keď vo mne prehovorí srdce, neviem mlčať. No dobre, to je jedno... Verte mi, ani jedinký raz som nebol na schôdzke so žiadnou

ženou, nikdy! Dosiaľ som nemal známosť! Každý deň iba snívam, že konečne niekoho stretnem. Ach, keby ste vedeli, koľkokrát som bol takto zamilovaný!“

„Ako? A do koho?“

„Veď to, do nikoho, do ideálu, do ženy, ktorá sa mi v noci prísni. V predstavách tvorím celé romány. Och, nepoznáte ma! Pravdaže, bez toho to nejde – zoznámil som sa s dvoma či tro- ma ženami, ale s akými?! Samé kvočky domáce, až... Teraz vás rozosmejem, rozpoviem vám, ako som sa občas rozhodol, že sa len tak, z ničoho nič prihovorím na ulici nejakej aristokratke, prirodzene, keď nebude mať spoločnosť; oslovím ju, pravda- že, pokorne, úctivo a roztúžene; priznám sa jej, že ma zabíja osamelosť, nech mi prepáči, ale nemám inú možnosť, ako sa zoznámiť s dámou; vnuknem jej, že žena je dokonca povinná vyhovieť nesmelej prosbe nešťastníka, ako som ja. A že veď od nej nežiadam nič iné, iba aby mi povedala zo dve priateľ- ské a súcitné slová; aby ma hneď neodradila, aby mi uverila a vypočula si, čo jej chcem povedať, a potom, ak bude chcieť, nech ma vysmeje alebo mi dá nádej, len nech vyriekne tie dve slová, iba dve slová a potom sa už nikdy nemusíme stretnúť...! Smejete sa... Koniec koncov, veď preto to aj vykladám...“

„Nehnevajte sa, smejem sa, lebo ste si sám sebe nepriate- ľom; keby ste sa pokúsili hoci aj na ulici osloviť nejakú ženu, azda by ste boli úspešný, veď čím jednoduchšie, tým lepšie... Nijaká žena dobrého srdca, keď nie je hlúpa alebo v tej chvíli pre niečo nahnevaná, vás nepošle preč bez slov, o ktoré tak zdvorilo prosíte... Vlastne, čo to vravím! Aj ja by som vás, pri- rodzene, pokladala za blázna. Súdim podľa seba. Ach, akoby som sama veľa vedela o tom, ako sa správajú ľudia!“

„Ďakujem vám!“ zvolal som. „Ani neviete, čo ste pre mňa práve urobili!“

„Dobre, dobre! Ale povedzte mi, podľa čoho ste uhádli, že som žena, s ktorou... no, ktorú ste pokladali za hodnú...“

pozornosti a priateľstva... skrátka nie kvočka domáca, ako ich nazývate. Čím som vás zaujala, prečo ste ma oslovili?“

„Prečo? Prečo? Boli ste sama, ten muž bol príliš dotieravý, je noc; uznajte, bola to povinnosť...“

„Nie, vtedy nie, ešte predtým, tam na druhej strane. Už vtedy ste ma chceli osloviť...“

„Tam na druhej strane? Skutočne neviem, čo odpovedať, bojím sa... Dnes som bol šťastný; kráčať som ulicami a spieval si, zatúlal som sa až za mesto; ešte nikdy som sa necítil tak blažene. Vy... možno sa mi to iba zazdalo... Nuž, odpustite mi, že to spomeniem: videlo sa mi, že ste plakali, a ja... nemohol som to počúvať... pukalo mi srdce... Presväť Bože! Vari je na tom niečo zlé, že sa ma dotkol váš žiaľ? Vari je hriech prejaviť vám bratský súcit...? Prepáčte, povedal som súcit... Skrátka, jedným slovom, urazilo vás, že som sa nevdojak rozhodol k vám priblížiť?“

„Nechajme to, už dosť, viac o tom nehovorme...“ Dievčina sklopila oči a stisla mi ruku. „Sama som si na vine, že som o tom začala, ale teší ma, že som sa vo vás nemýlila... Tak už som doma, zabočím do tamtej uličky, mám to len zopár krokov... Zbohom a ďakujem...“

„To sa už nikdy neuvidíme? Naozaj sa to takto skončí?“

Rozosmiala sa. „Pozrite,“ povedala, „najprv ste chceli len dve slová, a teraz... Už vám nič nepoviem... Možno sa ešte stretneme...“

„Zajtra sem prídem,“ povedal som. „Ach, prepáčte, už niečo žiadam...“

„Áno, ste netrpezlivý... takmer nástojíte...“

„Počkajte, počkajte!“ prerušil som ju. „Prepáčte, ak vám zasa poviem niečo nepríjemné... Ale vec sa má takto: zajtra sem musím prísť. Som rojko; v mojom živote je tak málo niečoho ozajstného, skutočného, že také chvíle, ako boli tieto, ako je táto, sú pre mňa výnimočné, preto si ich budem chcieť

znovu oživiť. Celú túto noc, celý týždeň, celý rok budem o vás snívať. Zajtra sem určite prídem, presne sem, na toto miesto, presne v túto hodinu, a budem šťastný, keď si v spomienkach oživím dnešok. Toto miesto mi už prirástlo k srdcu... V Petrohrade mám dve-tri podobné miesta. Raz som sa dokonca pri spomienke rozplakal ako dnes vy. Ktovie, možno aj vy ste sa pred desiatimi minútami rozplakali, lebo ste si na niečo spomenuli... Odpusťte, opäť som sa pozabudol, môže to byť naopak, možno ste tu boli kedysi nesmierne šťastná.“

„Dobre,“ povedala, „budem tu teda zajtra o desiatej. Vidím, že vám to nemôžem zakázať... Nemyslíte si však, že si s vami dávam schôdzku, ja sem musím prísť, upozorňujem vás, že tu budem iba kvôli sebe. Nuž... nuž, hovorím vám rovno: nič sa nestane, keď príдете aj vy, lebo zasa sa môže prihodiť podobná nepríjemnosť ako dnes, ale to nechajme bokom... skrátka, rada by som vás videla... nech vám poviem zo dve slová. Ale neodsúďte ma? Nemyslíte si, že ja tak ľahko privolím na stretnutie... Možno by som vám ho navrhla sama, keby... No to nech zostane mojím tajomstvom! Najprv však uzavrieme dohodu...“

„Dohodu? Stačí povedať, oznámte svoje podmienky, pristúpim na všetko, som pripravený splniť ju do bodky!“ zvolal som oduševnene. „Ručím za seba, budem úctivý, poslušný... veď ma poznáte...“

„Práve preto, že vás poznám, pozývam vás na zajtra,“ povedala so smiechom. „Mám vás dokonale prečítaného. Ale pozor, príдете iba pod podmienkou (buďte dobrý a splňte, o čo vás požiadam, ako vidíte, hovorím otvorene), že sa do mňa nezaľúbite... To nesmiete, zaprisahám vás. Na priateľstvo som pripravená, na to si môžeme podať ruku... No zaľúbiť sa do mňa nesmiete, prosím vás!“

„Prisahám!“ zvolal som a chytil som ju za ruku.

„Neprisahajte, dobre viem, že ste ako pušný prach. Nehnevajte sa, že tak hovorím. Keby ste vedeli... Ani ja nemám

nikoho, komu by som sa mohla zdôveriť a poradiť sa s ním. Prirodzene, že na ulici nemôžem hľadať dôverníkov, vy ste výnimka. Vidím do vás, akoby sme sa priatelili už dvadsať rokov... Nikdy ma nezradíte, pravda?“

„Presvedčíte sa sama... iba neviem, ako prežijem do zajtrajšieho dňa...“

„Dobre sa vyspíte, dobrú noc – a majte na pamäti, že už som sa vám zdôverila. To preto, že ste pred chvíľou povedali také pekné slová: Vari treba vysvetľovať prejav každého citu, dokonca bratského súcitu? Bolo to také výstižné, že mi v duchu prebleskla myšlienka zdôveriť sa vám...“

„Panebože, ale s čím? Čo vás trápi?“

„Až zajtra! Zatiaľ nech to zostane tajomstvom. Bude to pre vás lepšie, aspoň vzdialene to bude pripomínať ľúbostný vzťah. Možno vám to zajtra rozpoviem a možno nie... Ešte sa pozhovárame, zoznámime sa bližšie...“

„Ó, zato ja vám zajtra o sebe poviem všetko! Ale čo sa to robí? Deje sa so mnou čosi zázračné... Bože, kde som to? Povedzte, naozaj vás nemrzí, že ste nevzbĺkli od hnevu, ako by to urobila každá iná žena, a že ste ma neodbili hneď na začiatku? Stačili dve minúty a urobili ste ma navždy šťastným. Áno, šťastným, ktovie, možno ste ma aj zmierili so sebou samým, rozptýlili moje pochybnosti... A možno prežívam také chvíle... No veď zajtra vám všetko rozpoviem, všetko-všetučko sa dozviete...!“

„Dobre, v poriadku, začnete vy...“

„Súhlasím.“

„Dovidenia!“

„Dovidenia!“

Rozišli sme sa. Prechádzal som sa až do rána, vôbec sa mi nechcelo ísť domov. Bol som taký šťastný... Už zajtra!

Druhá noc

„No tak sme sa dočkali!“ povedala mi so smiechom, stískajúc mi obe ruky.

„Už som tu dve hodiny, neviete si predstaviť, čo sa so mnou celý deň robilo!“

„Ale viem, viem... no poďme k veci. Viete, prečo som prišla? Nie preto, aby sme iba tak tárali ako včera. Ide o toto: odteraz sa musíme správať rozumnejšie. Včera som o všetkom dlho premýšľala.“

„V čom, v čom máme byť rozumnejší? Čo sa týka mňa, som pripravený, ale pravdupovediac, v živote som sa nesprával rozvážnejšie ako teraz.“

„Naozaj? Tak po prvé, prosím vás, nestískajte mi tak silno ruky; a po druhé, oznamujem vám, že dnes som o vás dlho premýšľala.“

„No a k čomu ste dospeli?“

„K čomu? K tomu, že musíme začať od začiatku, lebo v konečnom dôsledku som usúdila, že vás vlastne vôbec nepoznám; včera som sa správala ako dieťa, ako malé dievčatko, a napokon som dospela k tomu, že na príčine bolo, prirodzene, moje dobré srdce; teraz som sa sama pochválila, takto sa to zakaždým skončí, keď človek rozoberá vlastné skutky. Nuž a aby som tú chybu napravila, rozhodla som sa, že si o vás všetko dopodrobna pozisťujem. No keďže sa nemám koho povypytovať, musíte mi o sebe sám všetko povedať, do najmenších podrobností. Aký ste teda človek? Poďme, začnite, porozprávajte mi svoj príbeh.“

„Príbeh?!“ zvolal som vyľakane. Aký príbeh! Odkiaľ ste vzali, že mám za sebou nejaký príbeh? Ja nemám poruke nijaký príbeh...“

So smiechom ma prerušila: „Ako ste teda existovali, keď ste neprežili nijaký príbeh?“

„Bez akýchkoľvek príbehov! Žil som, ako sa hovorí, sám pre seba, naozaj sám... sám ako prst, chápete, čo znamená byť osamelý?“

„Akože sám? Chcete povedať, že ste sa nikdy s nikým nestýkali?“

„To nie, stýkať sa stýkam – a predsa som sám.“

„Vari sa s nikým nezhovárate?“

„V pravom zmysle slova – s nikým.“

„Tak mi teda vysvetlite, kto vlastne ste! Počkajte, myslím, že to tuším: akiste máte tiež babičku. Moja je slepá a už ma celú večnosť nikam nepúšťa, takže som takmer zabudla hovoriť. Pred dvoma rokmi som čosi vyparatila, babka usúdila, že už ma doma neudrží, tak ma zavolala a prišpendlila si ma spínacím špendlíkom k šatám a odvtedy takto spolu sedíme celé dni; babka pletie ponožky, hoci je slepá, a ja musím pri nej šiť alebo jej nahlas čítať – čudná obyčaj, už dva roky som takto prišpendlená...“

„Ach Bože, také nešťastie! Nie, ja takú babku nemám.“

„Keď takú nemáte, tak prečo stále sedíte doma?“

„Počujte, naozaj chcete vedieť, kto som?“

„Áno, pravdaže!“

„Čistú pravdu?“

„Tú najčistejšiu!“

„Tak teda dovoľte: som exemplár.“

„Exemplár, exemplár...! Aký exemplár?“ búrlivo sa rozosmiala, akoby sa nesmiala celú večnosť. „S vami je naozaj veselost! Hľa, tam je lavička, sadnime si! Sem nik nechodí, nikto nás nebude počuť, takže môžete začať so svojím príbehom, lebo mňa nepresvedčíte, že žiadny nemáte – vy ho len tajíte. No najprv – čo je to ten exemplár?“

„Exemplár? Exemplár je originálny komický človek!“ povedal som a pripojil som sa k jej detskému chichotaniu. „To je taká nátura. Viete, kto je rojko?“